

Pædagogik og didaktik i LOMA-undervisning

I forbindelse med gennemførelse af LOMA projektet anvender skolerne begrebet 'LOMA-undervisning'. Det dækker over de LOMA-undervisningsforløb som underviserne sammen planlægger og gennemfører med en klasse eller en årgang. LOMA-undervisning omfatter som regel følgende elementer:

- Eleverne deltager i planlægning, tilberedning og servering af sunde måltider på skolen
- Det sker på en måde, der er integreret i Fælles Mål i flere fag, fx. dansk, matematik, naturfag, madkundskab, billedkunst.
- Eleverne har indflydelse på aktiviteterne jf. IVACe modellen, der anvendes til at tilrettelægge graden af elevernes involvering. Se model for IVACe model i LOMA-undervisning
- Der arbejdes undersøgende, tværfagligt og projektorienteret.
- Der anvendes på forskellige måder et begreb om madlandskaber i skolen. Det er også et læremiddellandskab. Det kan anvendes til at analysere, udforske og forandre den måde som mad i skolen fungerer på og hvordan elever kan lære af det i forhold til fælles mål. Se model for et LOMA-madlandskab
- Der indgår ekskursion til en lokal fødevarereproducent i forløbet. Ekskursionen understøtter det valgte tema.

Det er intentionen at LOMA-undervisning skal bidrage til elevernes opnåelse af fælles mål i flere fag, både på niveau for indskoling, mellemtrin og udskoling. Det er lærerne, der har ansvaret for at omsætte de anvendte viden- og færdighedsmål til konkrete læringsmål i LOMA-forløb. Disse forløb bliver f.eks. omtalt som: '*Vi har LOMA i denne uge*'. Nogen gange kan der også være et særligt tema, eksempelvis: '*Årstidens grøntsager*', '*Bæredygtigt fiskeri*', '*Fra æble-til-krus*', '*Økologisk vs konventionel svineproduktion*'. Se casebeskrivelser her på hjemmesiden.

Forud for en LOMA-uge har lærere, pædagoger og køkkenledere deltaget i et efteruddannelses-forløb: 'LOMA-EDU', der består af 3 moduler:

1. **Modul:** Introduktion til teori og metode for LOMA, samt 'Gården som læremiddel - faglig ekskursion til en producent'.
2. **Modul:** Planlægning af 'vores egen LOMA-undervisning' med inddragelse af de nye pædagogiske og didaktiske LOMA redskaber.
3. **Modul:** Gennemførelse af egen LOMA-undervisning, samt evaluering i forhold til 'skabelon for LOMA-undervisning'.

LOMA-EDU efteruddannelsen tager afsæt i de kompetencer, som underviserne allerede har i kraft af deres uddannelser. Efteruddannelsen er supplerende og tværprofessionel, hvilket betyder, at den er fælles for lærere, pædagoger og køkkenledere. Nogen gange gennemføres et fælles forløb for flere årgangs-team. For det meste bliver LOMA-EDU gennemført på den lokale skole for at understøtte deltagelse af så mange professioner som muligt. Eksempler på LOMA-undervisning findes under case beskrivelser her på lomaskole.dk. Det følgende afsnit går lidt dybere ind i teori og metoder, der ligger til grund for LOMA-undervisning.

Teori og metode

De pædagogiske teorier og metoder, der ligger til grund for LOMA-undervisning, som et læremiddel koncept, tager afsæt i et kritisk dannelsesbegreb, der her kan introduceres med et grundlæggende spørgsmål stillet af Wolfgang Klafki : " Hvilke former for indhold og genstande skal unge mennesker beskæftige sig med for at opnå et selvbestemt og fornuftsstyret liv præget af menneskelighed, af gensidig respekt og retfærdighed, af frihed, lykke og selvopfyldelse?"(cf. Jank & Meyer, 2006) . Klafki fremhævede selvbestemmelse, frihed, autonomi, myndighed og fornuft som centrale elementer i dannelse. Endvidere påpegede han at

selvbestemmelse bliver tilegnet indenfor de givne historiske rammer og i et fællesskab. Denne form for dannelse er almendannende og kan defineres således: 'Almendannelse betegner et menneskes evne til i konfrontation med verden af tænke, handle og udvikle sig kritisk, selvbevidst og solidarisk på en i forhold til sagen kompetent måde (Jank & Meyer, 2006 p. 171).

LOMA-undervisning trækker på Klafki's teorier om kategorial dannelse og inddrager elementer fra flere didaktiske undervisningskoncepter, herunder handlingsorienteret, projektorienteret, åben undervisning, erfaringsrelateret undervisning og målorienteret undervisning (jf. oversigt Jank & Meyer, 2006, p. 247). Den dominerende tilgang i LOMA-undervisning er dog den handlingsorienterede, hvor eleven 'ikke blot får mulighed for at lære med hovedet, men også med hænder og fødder med hjertet og alle sanser'. Denne undervisning forstås som en helhedsbetonet og elevaktiverende undervisning, hvor udformningen af undervisningsprocessen, bliver styret af de handlingsprodukter som lærerne og eleverne aftaler med hinanden, sådan at 'håndens og åndens' arbejde kan afbalanceres i et fornuftigt forhold til hinanden (ibid. 254).

På den måde er LOMA-undervisning karakteriseret ved et social-konstruktivistisk læringsdesign, hvor elevens deltagelse i praksisfællesskaber og deres engagement er i centrum. I den tilgang udvikles læringsmiljøer, der stimulerer til deltagelse og anerkender at eleven kan noget og kan bidrage til læringsfællesskabet (jf. Hansen J.H. Læremiddellandskabet, 2010 p.117-125).

LOMA-undervisning har siden 2015 bidraget til implementering af skolereformen på det deltagende skoler. Dels i form af styrket Åben skole, men også bidrag til en mere varieret længere skoledag, fysisk bevægelse, bedre kombination af teori og praksis, understøttende undervisning og forbedret trivsel og motivation for at gå i skole (Ruge, Puck & Hansen 2017). I 2018 vil der blive udgivet en rapport med analyse af kvalitative data indsamlet i projektperioden, der underbygger bidraget til skolereformen.

LOMA i relation til 'maddannelse'

I relation til den aktuelle offentlige debat omkring dannelse dukker begrebet 'maddannelse' ofte op. Primært omtales maddannelse, som 'noget' børn og unge har for lidt af eller helt mangler. Med afsæt i definitionen ovenfor kan mangelfuld maddannelse anskues som elevernes manglende evne til at tænke, handle og udvikle sig kritisk, selvbevidst og solidarisk i forhold til mad. Den mangel er jo en 'ordentlig mundfuld', som det ikke er helt enkelt at opfylde. Eleverne er jo ikke bare 'tomme kar', der kan fyldes op med den 'nødvendige og rigtige' viden.

Der er ikke tvivl om at LOMA-undervisning bidrager til elevernes maddannelse, men det er vigtigt at understrege at der ikke kun arbejdes med én definition på maddannelse, for eksempel i en vestlig, hegemonisk forstand. Tværtimod bliver maddannelse på LOMA-skoler konstrueret af deltagerne - voksne, børn og unge - medens de udvikler, eksperimenterer og gennemfører LOMA-undervisning. Der sker i kraft af en tilgang, der har det som sit mål at integrere og inkludere alle deltagere. Udvikling af maddannelse sker ud fra et kritisk dannelses perspektiv, hvor formålet er at bidrage både til opnåelse af fælles mål, fremme af sundhed og trivsel, samt elevens almene udvikling.

Eventuelle forskelle, der kan tilskrives køn, etnicitet, økonomisk baggrund skal som udgangspunkt kunne rummes i en LOMA-undervisning, der er solidarisk i forhold til elevernes forskellighed. Den social-konstruktivistiske didaktik anvender en model der viser, hvordan de didaktiske målsætninger er forbundet på en ny måde: Evnen til selvbestemmelse, evnen til medbestemmelse og evnen til solidaritet. Når underviserne tilrettelægger LOMA-undervisning lægger de vægt på elevernes deltagelse, med et særligt fokus på, i hvilke faser eleverne kan have indflydelse på undervisningen. Denne tilgang fungerer bedst i en projektorienteret undervisning.

15-05-2018_Om pædagogik og didaktik i LOMA-undervisning. Forfatter: Dorte Ruge, doru@ucl.dk

LOMA-undervisning er et dynamisk koncept, der vil være under fortsat udvikling fra efteråret 2017 og i de kommende år. Alle lærere, pædagoger og køkkenledere, der vil bidrage til udviklingen er velkomne til at sende mail til doru@ucl.dk